

Baltisakslaste ümberasumisest

Ümberasujate laev "Oldenburg" Tallinna sadamas oktoobris 1939. a. Foto: O Viikholm. EFA 0-153 489

Filmiarhiivi fotokogus leidub pea sadakond fotot sakslaste lahkumisest kodumaale – *Umsiedlung*’ist. Enamasti on kujutatud minekut laevadele, aga ka tegevust tollis. Osa neist fotodest on tegelikult filmikaadrid, sest aastast 1939 on “Eesti Kultuurfilm” jäädvustanud ringvaadetes kaks pala sakslaste ümberasumise kohta. Tekst on ääretult lafooniline, nentides vaid fakte. Toodagu näiteks diktoritekst 1939. aasta novembrikuu ringvaatest: ”Tallinna sadamast lahkus kolmeteistkümnenda ja viimase suurema ümberasujate laevana “Sierra Cordoba”, viies uuele kodumaale 800 sakslast. Sellega on lahkujate arv tõusnud 12 000-le. Ka pagasi ja mööbli vedu jõuab lõpule.”

Filmikaamera on jälginud reisijate saabumist laevale ja muidugi on kaameramehe tähelepanu köitnud erinevad reisijategrupid – lapsed, vanad ja haiged eelkõige. Üles võetud on stseen, kus ilmselt on klassikaaslased jätmas hüvasti oma laeval viibiva klassiõega.

Ei tea, kas see sõltus kaamera juuresolekust, kuid näidatav meeleolu tundub optimistlik. Või veel üks tsitaat ringvaate diktoritekstist: “...andnud ära Eesti dokumendid ja Eesti kodakondsusest lahkumise avalduse, asuvad lahkujad laevale, et vastu minna uuele tulevikule uuel kodumaal.”

Ka fotonurk püüab anda näiteid just erinevatest ümberasujatest, alates hobustest kuni väärivate vanahärradeni.

Ivi Tomingas

Ümberasuvate sakslaste arhiivimaterjali ja kultuurilooliste esemete läbivaatamise komisjon Riigi Keskarhiivis. Istuvad vasakult: magister H. Rebane, Fr. Puksov, Riigi Keskarhiivi direktor O. Liiv, Eesti Rahva Muuseumi direktor F. Linnus, professor S. Karling. Seisavad vasakult: I. Kruus, magister A. Mägi, referent L. Mark. Tartu, veebr. 1940. Foto: E. Selleke. EFA 0-162 687

Eestist lahkuda soovijad Saksa Kultuurivalitsuse hoone ees Tallinnas 1939. a. EFA 0-145 253

Tollikontroll Eestist lahkujatele oktoobris 1939 Tallinnas. Foto: O. Viikholm. EFA 0-153 532

Loomade laevale toimetamine oktoobris 1939 Tallinnas. Foto: O. Viikholm. EFA 0-152 866

Eesti Punase Risti esindaja (vasakul) baltisakslastest ümberasuajaid Tallinna sadamas teele saatmas. Foto: O. Viikholm. EFA 0-152 831

Baltisakslaste lahkumine oktoobris 1939 Tallinna sadamas. Foto: O. Viikholm. EFA 0-152 843

Ümberasumise üks korraldajaid Eestis Erik von Bremen (lapsega) astub laevale. Oktoober 1939, Tallinn. Foto: O. Viikholm. EFA 0-152 833

Baltisakslaste lahkumine Eestist oktoobris 1939. Kaader ringvaatest, s. 281. EFA 0-145 252

Baltisakslaste lahkumine oktoobris 1939 Tallinna sadamast. Kaader ringvaatest, s. 281. EFA 0-153 534

Baltisakslaste lahkumine Eestist oktoobris 1939. Foto: O. Viikholm. EFA 0-152 856

Baltisakslaste lahkumine Eestist oktoobris 1939. Foto: O. Viikholm. EFA 0-152 845

Baltisakslaste lahkumine Eestist oktoobris 1939. Foto: O. Viikholm. EFA 0-152 829